

**РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕРЖАВИ У ВПРОВАДЖЕННІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ
ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ****THE ROLE OF THE ELECTRONIC STATE IN IMPLEMENTING ADMINISTRATIVE REFORM
AND ENSURING EFFICIENT PUBLIC MANAGEMENT****Чалабієва М.Р., к.ю.н.,
науковий співробітник***Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування
Національної академії правових наук України*

У рамках цієї статті розглядаються основні аспекти та виклики переходу до електронної держави, включаючи її потенціал у сфері спрощення адміністративних процесів, покращення якості послуг та підвищення прозорості управління. Дослідження акцентує увагу на можливостях оптимізації управлінських рішень за допомогою електронних засобів та їх впливі на загальну ефективність системи публічного управління.

Також стаття розглядає потенційні ризики та обмеження, які можуть виникнути при переході до електронної моделі управління, включаючи питання безпеки, доступності та нерівності. Особливу увагу приділено методам і підходам, які дозволяють мінімізувати ці ризики та забезпечувати стійкий розвиток електронної держави.

У висновках підкреслюється значущість інтеграції новітніх інформаційних технологій у систему публічного управління, а також важливість подальших досліджень у цій сфері для адаптації та вдосконалення сучасних моделей управління.

Адаптація до електронної держави не лише вимагає технологічних інновацій, але і глибокого перегляду норм права, організаційних структур, культурних змін у підходах до управління та переосмислення взаємодії між різними зацікавленими сторонами.

Особливу увагу у статті приділено аналізу світового досвіду впровадження електронних державних систем. Це дає можливість вивчити найкращі практики, а також уникнути типових помилок, на які вже натрапили інші країни.

Крім того, розглядається фундаментальна роль громадян у формуванні та використанні електронних сервісів. Їх участь, фідбек та сприйняття є вирішальними для успішності будь-якої адміністративної реформи. Важливість активної громадської позиції та ефективного діалогу між урядом та громадянами в цьому контексті не може бути недооцінена.

У заключній частині статті акцентовано увагу на стратегічних напрямках розвитку електронної держави в Україні та рекомендаціях для забезпечення її сталості, ефективності та відповідності потребам громадян.

Впровадження цифрових рішень у сферу публічного управління вимагає не лише технічних навичок, а й глибокого розуміння основ державного управління, етики та комунікацій. Тому освіта та підготовка кадрів, які будуть працювати у сфері електронного управління, мають величезне значення.

Окрім того, розглядається важливість цифрової грамотності серед населення. Громадяни повинні бути готові користуватися електронними сервісами, розуміти їх переваги та обмеження. Це передбачає не тільки доступ до інтернету, але й здатність критично оцінювати інформацію та взаємодіяти в цифровому середовищі.

Стаття також зосереджується на впровадженні стандартів захисту даних та приватності. У світі, де дані стають новим «золотом», забезпечення їх безпеки та конфіденційності є пріоритетом. Електронні системи повинні бути захищені від зловмисників, а громадяни повинні мати впевненість у тому, що їх особиста інформація залишається в безпеці.

Успіх електронної держави залежить від здатності балансувати між інноваційними технологіями, потребами громадян і викликами сучасного світу. Ця стаття має на меті надати чітке розуміння цих аспектів, їх взаємозв'язку та способів оптимізації для досягнення найкращих результатів у публічному управлінні.

Ключові слова: цифровізація, електронне публічне управління, концепція «Держава у смартфоні», адміністративна реформа.

The topic «The Role of the Digital State in Implementing Administrative Reform and Ensuring Effective Public Management» is particularly relevant in today's world where information technologies are transforming traditional governance methods and interactions between the government and its citizens.

Within the scope of this article, the main aspects and challenges of transitioning to a digital state are discussed, including its potential to streamline administrative processes, enhance service quality, and increase governance transparency. The research focuses on the opportunities to optimize managerial decisions through digital means and their impact on the overall effectiveness of the public administration system.

The article also delves into potential risks and limitations that might arise when shifting to a digital governance model, encompassing security concerns, accessibility issues, and disparities. Special attention is given to methods and approaches that help mitigate these risks and ensure the sustainable development of the digital state.

In conclusion, the significance of integrating cutting-edge information technologies into the public management system is emphasized, as well as the importance of ongoing research in this field to adapt and refine modern governance models.

Adapting to a digital state not only requires technological innovations but also a profound reassessment of organizational structures, cultural shifts in governance approaches, and a redefinition of interactions among various stakeholders.

Special attention in the article is dedicated to the analysis of global experiences in implementing digital government systems. This offers the opportunity to learn from best practices and also avoid common pitfalls encountered by other nations.

Furthermore, the role of citizens in shaping and utilizing digital services is examined. Their participation, feedback, and perceptions are crucial for the success of any administrative reform. The importance of active civic engagement and effective dialogue between the government and its citizens in this context cannot be understated.

In the concluding section of the article, the focus is placed on strategic directions for the development of the digital state in Ukraine and recommendations for ensuring its sustainability, efficiency, and alignment with citizens' needs.

It is anticipated that this article will serve as a valuable resource for public officials, scholars, students, and anyone interested in understanding and enhancing public governance mechanisms in the era of digitalization.

The next aspect that warrants special attention is the educational component of the digital state. Implementing digital solutions in the realm of public administration requires not only technical skills but also a profound understanding of the fundamentals of governance, ethics, and communications. Hence, the education and training of personnel destined to work in the realm of digital governance are of paramount importance.

Additionally, the importance of digital literacy among the general populace is explored. Citizens must be prepared to use electronic services, understanding their advantages and limitations. This implies not just access to the internet but also the ability to critically assess information and interact within a digital environment.

The article also concentrates on the implementation of data protection and privacy standards. In a world where data is the new "gold," ensuring its security and confidentiality is a priority. Electronic systems must be safeguarded against malefactors, and citizens should have confidence that their personal information remains secure.

In the final analysis, the success of a digital state hinges on the ability to balance innovative technologies, citizens' needs, and the challenges of the modern world. This article aims to provide a clear understanding of these facets, their interconnections, and ways to optimize them to achieve the best outcomes in public administration.

Key words: digitalization, electronic public administration, «State in a Smartphone» concept, administrative reform.

Актуальність теми дослідження зумовлена кількома ключовими факторами. На першому місці стоїть стрімкий розвиток технологій, який радикально трансформує способи взаємодії уряду і громадян. Це вимагає глибокого розуміння цифрових інструментів та їхнього впливу на публічний сектор.

По-друге, з розвитком цифрових рішень у приватному секторі громадяни очікують такої ж ефективності, доступності та прозорості від державних служб.

Третім важливим аспектом є ефективність та прозорість управління. Цифровізація надає можливість спростити бюрократичні процедури, покращуючи при цьому якість управління.

Концепція «Держава у смартфоні» вказує на зміну підходів у управлінні, роблячи його більш орієнтованим на громадянина. Водночас, адміністративна реформа має на меті модернізувати застарілі системи, адаптуючи їх до сучасних реалій.

Сьогоднішні глобальні тренди в цифровому управлінні ставлять перед державами завдання не залишитися на задньому плані, щоб залишатися конкурентоспроможними на світовій арені. Всесвітньо-славний вислів Натана Ротшильда «хто володіє інформацією, той володіє світом» – сьогодні набуває максимальної актуальності. Дані стають ключовим інструментом прийняття рішень, а цифровізація надає можливість базуватися на об'єктивній інформації при формуванні політик.

Нещодавні світові події, такі як пандемія COVID-19 та війна в Україні, підкреслили необхідність у резилентності та адаптивності державних систем. Органи державного управління повинні відображати і підтримувати стійкість, яка властива українському народу. Отже, вивчення цифровізації в публічному управлінні не лише своєчасне, але й вітальне для визначення стратегій сучасного управління.

Аналіз останніх досліджень. Останніми роками проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій у сфері державного управління привертала увагу таких науковців, як О. Берназюк [1], Н. Грицяк [2, с. 13], Н. Драгомирецька [3], О. Ємельяненко [4, с. 11], Т. Камінська [5], А. Камінський [5], О. Качний [6], С. Куценко [7, с. 62–66], І. Лопушинський [8], В. Писаренко [9, с. 152], А. Семенченко [10, с. 89], Д. Спасібов [11], С. Чукут [5] та інших. Однак глибоких, всеосяжних досліджень, які б концентрувалися на ролі та впливі «цифрових» технологій на сучасний стан державного управління в Україні, ще недостатньо. Особливо актуальним є відсутність робіт, які спрямовані на дослідження ролі електронної держави у впровадженні адміністративної реформи та забезпеченні ефективного публічного управління.

Мета статті полягає в аналізі ролі та впливу інформаційно-комунікаційних технологій на сучасний процес державного управління в Україні, зокрема в дослідженні ролі електронної держави у впровадженні адміністративної реформи та забезпеченні ефективного публічного управління. Стаття також має на меті виявлення можливих напрямків оптимізації цих процесів на основі міжнародного досвіду та рекомендацій, а також визначення потенційних перешкод та викликів, що можуть виникнути на шляху до цифровізації публічного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу. Електронна держава, також відома як е-держава або цифрова держава, представляє собою концепцію використання інформаційно-

комунікаційних технологій (ІКТ) для надання публічних послуг, забезпечення ефективного публічного управління та забезпечення зв'язку між державними структурами та громадянами. Ця концепція спрямована на покращення ефективності, прозорості, доступності та якості державних послуг із застосуванням сучасних технологій.

Електронна держава дозволяє громадянам отримувати різноманітні адміністративні послуги в Інтернеті без необхідності особистого візиту до офісів чи відділень державних структур. Це спрощує процес отримання дозволів, ліцензій, державних допомог та інших послуг.

Застосування е-технологій у публічному управлінні допомагає зменшити обсяг бюрократичного апарату, спростити процес прийняття рішень та оптимізувати роботу державних службовців. Це забезпечує більш швидкий та ефективний відгук на потреби громадян та бізнесу.

Водночас, електронна держава дозволяє забезпечити доступність інформації про діяльність державних органів та організацій у реальному часі. Громадяни можуть відстежувати процес надання послуг, контролювати витрати коштів та у реальному часі здійснювати моніторинг діяльності уряду.

При переході до електронної держави, велика увага приділяється забезпеченню кібербезпеки та захисту персональних даних громадян. Цифрові технології вимагають ефективних заходів для запобігання кібератак та збереження довіри громадян до електронних сервісів. Подібні запобіжні маніпуляції дозволяють гарантувати безпечний кібернетичний простір, який є невід'ємною складовою електронної держави. Крім цього, розвиток електронної держави підтримує створення та впровадження нових інформаційних технологій, що стимулює розвиток інноваційного середовища у країні.

Очевидним вбачається те, що широке застосування електронних технологій дозволяє оптимізувати державні процеси та зменшити бюрократичні витрати, що сприяє більш ефективному використанню бюджетних коштів та ресурсів. Водночас, мова йде про зменшення корупції, завдяки мінімізації особистісних контактів державних службовців та громадян, які, наприклад, звертаються за адміністративними послугами.

Цифрові технології в адміністративному управлінні відіграють ключову роль у впровадженні електронної держави та забезпеченні ефективного публічного управління. Ці технології дозволяють державним структурам оптимізувати процеси, забезпечити швидкий доступ до інформації, полегшити взаємодію з громадянами та підвищити рівень якості надання послуг. Найважливішими цифровими інструментами, які використовуються в адміністративному управлінні є:

- електронні реєстри та бази даних. Ці реєстри зберігають інформацію про громадян, компанії, нерухомість, транспорт та інші аспекти, які важливі для державної діяльності. Електронні реєстри дозволяють зручно та швидко перевіряти інформацію, уникнути дублікатів та помилок, а також забезпечити прозорість в управлінні даними;

- електронні сервіси для громадян. Онлайн-сервіси дозволяють громадянам отримувати адміністративні послуги в Інтернеті, такі як оформлення паспорту, водійських прав, реєстрація авто, отримання державних допомог та інше. Це збільшує зручність та швидкість отримання послуг і зменшує черги у державних установах;

– електронна пошта та сповіщення. Системи електронної пошти та сповіщень допомагають інформувати громадян про рішення, взяті у державних органах, стан їхніх заявок та інші важливі події. Це дозволяє спростити комунікацію та забезпечити швидку реакцію на зміни;

– електронний документообіг. Цифрові технології дозволяють створювати, обробляти та обмінюватися документами у цифровому форматі, що робить процес обробки документів ефективнішим та економічнішим;

– системи електронних платежів. Цифрові платіжні системи дозволяють громадянам оплачувати податки, штрафи, комунальні послуги та інші платежі онлайн, що робить оплату зручнішою та сприяє збільшенню надходжень до бюджету;

– системи аналітики та моніторингу. Ці системи допомагають аналізувати дані, виявляти тенденції та прогнозувати розвиток різних сфер діяльності. Вони допомагають урядовим органам приймати обґрунтовані рішення та реагувати на потреби громадян.

Цифрові технології у адміністративному управлінні є ключовим елементом розвитку електронної держави та підвищення якості надання послуг громадянам. Впровадження цих інструментів дозволяє створити більш ефективну, прозору та відкриту систему управління, що сприяє зближенню держави та громадян і підвищує рівень довіри до влади.

Конституційні засади електронної держави відіграють важливу роль у забезпеченні захисту прав та свобод громадян, кібербезпеки та приватності. При впровадженні електронної держави, дотримання конституційних принципів є необхідною умовою для створення правової та етичної основи для розвитку цифрового суспільства.

Конституційні засади електронної держави повинні забезпечити захист прав і свобод громадян в онлайн-середовищі. Це включає право на конфіденційність та захист персональних даних, право на свободу висловлювання та інформаційну безпеку. Державні структури повинні гарантувати, що дані громадян обробляються згідно із законами про захист персональних даних та не використовуються для порушення їхніх прав.

Електронна держава повинна забезпечувати високий рівень кібербезпеки для захисту від кібератак та зложивань. Державні структури мають розробляти та впроваджувати ефективні кібербезпечні заходи для захисту державних інформаційних систем, а також навчати громадян базовим правилам кібербезпеки.

Цифрова держава повинна гарантувати конфіденційність даних громадян і забезпечити безпечний обмін інформацією між державними структурами та громадянами. Кожен громадянин має право знати, яка інформація про нього зберігається та як вона використовується.

У електронній державі мають дотримуватись принципів прозорості та доступності. Державні послуги та інформація повинні бути відкритими для всіх громадян, незалежно від їхніх технологічних навичок чи місця проживання. Крім того, діяльність державних структур повинна бути явною та доступною для громадськості.

Важливим є дотримання принципу пропорційності. Державні заходи щодо регулювання цифрового простору повинні бути обґрунтованими та спрямованими на досягнення визначених цілей, не обмежуючи надмірно права та свободи громадян.

Вищеокреслені конституційні засади становлять фундамент для розвитку електронної держави, яка повинна працювати на благо громадян, захищати їхні права та свободи, а також забезпечувати кібербезпеку та приватність. Впровадження електронної держави повинно здійснюватись з урахуванням цих принципів, щоб забезпечити стабільність та стабільність цифрового суспільства.

Перевагами впровадження електронної держави є:

1. Зручний та доступний доступ до послуг. Електронна держава дозволяє громадянам отримати адміністра-

тивні послуги онлайн, що полегшує та прискорює процес отримання документів, дозволів, допомоги та інших послуг. Це зменшує бюрократичний бар'єр та спрощує взаємодію з державними структурами;

2. Зниження корупції. Електронна держава може допомогти знизити ризик корупції, оскільки багато процесів стають автоматизованими та прозорими. Це знижує можливість людських помилок та умисних корупційних дій;

3. Ефективне публічне управління. Електронна держава дозволяє збирати та аналізувати дані для прийняття обґрунтованих рішень. Це покращує ефективність управління державою та дозволяє оптимально спрямовувати ресурси на найважливіші потреби суспільства;

4. Заощадження коштів. Електронна держава може знизити витрати на адміністративні процедури та паперову документацію. Електронні сервіси можуть бути більш ефективними та економічними. Концепція «paperless» (режим «без паперів») вже просувається державною владою;

5. Розвиток інновацій. Впровадження електронної держави стимулює розвиток інноваційних технологій та ІТ-сектору, що може сприяти економічному зростанню та створенню нових робочих місць.

Виклики та небезпеки при впровадженні електронної держави:

1. Кібербезпека. Найголовніший елемент, який дозволяє якісно та безпечно користуватися усіма перевагами електронної держави. З впровадженням концепції зростає ризик кібератак та зложивань з боку зловмисників. Забезпечення кібербезпеки є надзвичайно важливим, адже вразливість електронних систем може призвести до серйозних проблем та порушення конфіденційності даних.

2. Цифрова освіченість. На жаль, не всі громадяни мають доступ до інтернету або належні технічні знання. Це може призвести до цифрової нерівності у доступі до електронних послуг, особливо серед старшого покоління.

3. Кадрові ресурси та компетенції. Впровадження електронної держави вимагає наявності висококваліфікованих спеціалістів з ІТ-галузі, державного управління та кібербезпеки. Недостатня кількість фахівців та недостатня підготовка можуть уповільнити процес переходу до електронної держави.

4. Забезпечення довіри громадян. Задля успішного впровадження електронної держави необхідна довіра громадян до держави та її електронних сервісів. Це може бути викликом, особливо з урахуванням попереднього досвіду зі значним обсягом корупційних схем, які зруйнували позитивний імідж державних службовців у свідомості громадян.

5. Юридичний аспект: Впровадження електронної держави вимагає суттєвих змін у законодавстві та правовій системі, що може бути складним та тривалим процесом, який потребує експертної допомоги з боку наукової спільноти.

Впровадження електронної держави в Україні має потенціал принести значні переваги для громадян та держави, однак процедура також вимагає комплексного підходу та уваги до різних складових аспектів, включаючи кібербезпеку, технічну підготовку, прозорість та захист прав громадян (зокрема, цифрових).

Правовий аспект адміністративної реформи та регулювання електронного публічного управління є важливою складовою при переході до електронної держави. Цей аспект охоплює правові норми, законодавство та правила, які визначають правила функціонування та використання електронних систем у державному управлінні.

Законодавство має передбачити вимоги до кібербезпеки, які державні органи повинні дотримуватись при зборі, зберіганні, обробці та передачі інформації. Також необхідно визначити вимоги до захисту персональних даних громадян, забезпечення їхньої конфіденційності та використання згідно з встановленими правилами.

Правовий аспект має регулювати надання електронних послуг громадянам та підприємствам. Це включає визначення правил надання послуг, процедур їх реєстрації та взаємодії з громадянами. Нові потреби громадян провокуюють появу нових адміністративних послуг, які насамперед потребують нормативно-правового врегулювання.

Законодавство має і у подальшому продовжувати підтримувати принцип прозорості та відкритості даних у державному управлінні. Інформація про діяльність державних органів, їх рішення та розпорядження має бути доступною для громадськості.

Впровадження електронної держави вимагає наявності кваліфікованих технічних спеціалістів та зміни в підготовці державних службовців. Правовий аспект має передбачити навчання та підтримку службовців у використанні електронних інструментів. На сьогодні ми говоримо про цифрову грамотність для державних службовців та посадових осіб. Держава на власних платформах запропонувала численні освітні серіали та програми, які спрямовані на підвищення перелічених кваліфікацій.

Впровадження електронної держави вимагає збільшення взаємодії та координації між різними державними структурами. Правовий аспект має регулювати усю ланку комунікацій та процес обміну інформацією між різними державними органами.

Водночас, норми права повинні гарантувати захист прав та свобод громадян у контексті електронного публічного управління. Це стосується не тільки права на приватність, доступ до інформації та свободу висловлювання. Мова йде про захист усього спектру цифрових прав (від традиційних конституційних прав, що перенесені та реалізовані у медіа-просторі, до специфічних цифрових прав, які можливо реалізувати виключно онлайн).

Правовий аспект має підтримувати інтероперабельність між різними електронними системами, що використовуються в адміністративному управлінні. Це дозволить забезпечити зручність, ефективність та оперативність взаємодії між ними.

Правовий аспект є важливим елементом успішного впровадження електронної держави. Його врахування та розвиток дозволить створити юридичну та етичну основу для розвитку цифрового суспільства, забезпечуючи інтереси громадян.

Існує багато прикладів успішного впровадження електронної держави в різних країнах, де це дало позитивні результати та забезпечило більш ефективне публічне управління.

Естонія відома своїм успішним досвідом впровадження електронної держави. Вони мають інтегровану електронну систему ідентифікації, е-резидентство та електронне голосування. Естонський досвід може бути корисним для України, особливо у сферах електронної ідентифікації та сучасних виборчих технологій.

Сінгапур – є однією з провідних країн у використанні електронних технологій в управлінні. Вони мають інтегровану систему електронного урядування, що спрощує процес надання послуг громадянам та підприємствам.

Південна Корея має розвинуту електронну державу та широко використовує цифрові технології у різних сферах, включаючи охорону здоров'я, освіту та державні послуги. Україна може взяти до уваги їхній досвід впровадження електронних медичних карток.

Швеція використовує електронні послуги та онлайн-платформи для спрощення взаємодії громадян з державними органами. Їхній підхід може бути корисним для України у сфері надання адміністративних послуг онлайн.

Данія є прикладом країни, де електронне голосування та виборчі технології успішно використовуються протягом останніх виборів та референдумів. Україна може дослідити їхній досвід та підготувати підґрунтя для впровадження електронного голосування на вітчизняних теренах.

Аналізуючи позитивний досвід інших країн, Україна може навчатися на цих прикладах та активно адаптувати вдалі практики для свого власного досвіду. Водночас слід розуміти, що кожна країна має свої унікальні потреби, і впровадження електронної держави не повинно передувати процесу аналізу специфічних характеристик та персональних викликів саме України. Ключовою складовою успіху є підтримка з боку уряду, прозора координація між різними державними структурами, впровадження ефективних кібербезпечних заходів та підготовка кадрів з належними компетенціями.

Роль громадськості та активного громадянського участі в розвитку електронної держави є критично важливою для забезпечення успішного та демократичного впровадження цифрових ініціатив. Громадська участь не тільки сприяє створенню більш прозорого та відкритого уряду, але й допомагає враховувати різноманітні потреби, інтереси та погляди громадян.

Важливі аспекти ролі громадськості в контексті розвитку електронної держави:

- консультування та участь в процесі прийняття рішень. Громадськість може бути запрошена для консультування та допомоги урядовим структурам у процесі розробки та впровадження електронної держави. Ініціативи, що стосуються електронних послуг, кібербезпеки, захисту даних та інших сфер, можуть бути предметом діалогу з громадськістю для врахування різних поглядів та потреб;

- моніторинг та контроль за впровадженням. Громадськість може відігравати важливу роль у моніторингу та контролі за процесом впровадження електронної держави. Активні громадські організації, журналісти та експерти можуть стежити за розвитком ініціатив, виявляти можливі проблеми та сприяти вирішенню конфліктних питань;

- експертна допомога та підтримка. Громадськість може забезпечити експертну допомогу та підтримку урядовим структурам у розробці та реалізації електронних проєктів. Експерти та стейкхолдери можуть допомогти з розробкою стратегії кібербезпеки, захисту прав громадян, а також поділитися іншими цінними інсайтами та порадами;

- громадськість може надавати зворотний зв'язок щодо ефективності та якості електронних послуг. Такий зворотний зв'язок допомагає удосконалити систему та вирішувати проблеми, які можуть виникати у процесі впровадження;

- громадськість може допомагати уряду розповсюджувати інформацію про електронні послуги та можливості, які вони пропонують. Також можуть проводитись освітні кампанії з метою підвищення цифрової грамотності громадян;

- підтримка ініціатив громадських проєктів. Громадські ініціативи з впровадження електронних рішень та онлайн-сервісів можуть отримати підтримку та фінансування з боку уряду або інших організацій. Це може стимулювати інновації та поширення електронних ініціатив в різних сферах життя.

Загалом, громадськість та активна громадянська участь мають потенціал стати сильним драйвером розвитку електронної держави та сприяти формуванню більш прозорого, відкритого та демократичного уряду. Це може допомогти забезпечити, що електронна держава належним чином відповідає потребам громадян та сприяє їхньому кращому залученню до прийняття рішень.

Висновки. На підставі глибокого аналізу представлених у роботі матеріалів та дослідницького вивчення теми, можна висловити наступні ключові висновки:

1. **Роль ІКТ у державному управлінні.** Сучасні інформаційно-комунікаційні технології значною мірою перетворюють ландшафт публічного управління, прискорюючи процеси та поліпшуючи ефективність прийняття рішень.

2. **Електронна держава та адміністративна реформа.** Впровадження концепцій електронної держави

може служити каталізатором для ширших адміністративних реформ, спрямованих на покращення взаємодії держави із громадянами та підвищення прозорості управлінських рішень.

3. **Виклики та можливості.** Незважаючи на потенційні переваги, цифровізація може зіткнутися із рядом викликів, таких як питання конфіденційності, кібербезпеки та нерівномірний доступ до технологій серед різних груп населення.

4. **Громадська участь.** Активне залучення громадян до формування та використання електронних сервісів є ключовим для успіху впровадження концепцій електронної держави.

5. **Рекомендації.** Для досягнення оптимальних результатів Україні необхідно звертати увагу на міжнародний досвід в галузі електронного управління, а також активно залучати до цього процесу як спеціалістів у сфері ІТ, так і представників громадськості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берназюк О.О., Інформаційна та організаційна діяльність системи допоміжних органів при кабінеті міністрів України. *Інформація і право*. 2016. № 1. URL: <http://ippi.org.ua/bernazyuk-oo-informatsiina-ta-organizatsiina-diyalnist-sistemi-dopomizhnikh-organiv-pri-kabineti-min> (дата звернення: 28.08.2023).
2. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. К. : НАДУ, 2015. 66 с. URL: <http://school26.edukit.mk.ua/Files/downloads/455b986a-6273-409a-bb70-b391d5c660a3.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).
3. Драгомирецька Н. М. Сучасне зарубіжне розуміння соціальної інженерії та її можливості в державному управлінні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2015. № 2. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2015_2/32.pdf (дата звернення: 28.08.2023).
4. Ємельяненко О. М. Електронний уряд: інноваційні підходи до політики і управління в інформаційному суспільстві : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / О.М. Ємельяненко. О., 2008. 17 с.
5. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / [авт. кол.: Т. Камінська, А. Камінський, М. Пасічник та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С.А. Чукут. К., 2008. 200 с.
6. Качний О. С. Законодавчі аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій – стратегічного напрямку оптимізації державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 5. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=853> (дата звернення: 28.08.2023).
7. Куценко Т. Ф. Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 62–66.
8. Лопушинський І. П. Кадровий скрінінг публічних службовців: виклики реформування державної служби в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2014. № 2. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_2/19.pdf (дата звернення: 28.08.2023).
9. Писаренко В. П. Організаційно-правові засади електронного документування в органах влади : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2012. 250 с.
10. Семенченко А. І., Власенко Р. В. Теоретико-методологічні основи організаційно-правових механізмів навчання публічних службовців електронному урядуванню. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 1–2. С. 88–95.
11. Спасібов Д. В. Організаційно-правові особливості запровадження інформаційних систем суб'єктів надання адміністративних послуг. *Державне будівництво*. 2018. № 1.